

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

9. Spes Christiana non oritur ex amore concupiscentiæ, sed genuinæ Charitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT OCTAVVM.

Idem de spe ostenditur.

QUOD si intelligimus, quomodo fides ex sincera Dei charitate seu dilectione nascatur, nulla de spe reliqua difficultas erit. Cum enim spes quolibet sit quidam appetitivus motus, necesse est ut ex amore proficiatur, utpote qui sit illa prima coaptatio animi ad bonum, quo placere incipit. Hic igitur amor cum abest bonum, fertur in illud per desiderium, quod si fuerit arduum, etiam in adipiscendi spem erigitur, ut in eo adepto per gaudium fruendo requiescat. Amor igitur ille Dei, quo jam veritas & iustitia diligere cepit, in spem fruendi veritate vertitur, hoc ipso quo bonum istud magnum & arduum, quadam adipiscendi possibilitate blanditur. Itaque Augustinus in Enchiridio ad Laurentium de fide, spe & charitate disputans, ut sciremus, quid credendum sit, quid sperandum, quid amandum sit, sepius tradit spem sine amore esse non posse. Nam cum de fide discerisset & spe, ad tertiam istam virtutem charitatis veniens: Tam, inquit, de amore quid dicam, sine quo fides nihil prodest? spes vero sine amore esse non potest. Denique ut ait apostolus Iacobus: Et demones credunt & contremis-

In Enchirid.
c. 3.

cunt, nec tamen sperant vel amant, sed potius quod speramus & amamus credendo, venturum esse formidant. Propter quod apostolus Paulus fidem qua per dilectionem operatur approbat atque commendat, quae sine spe esse non potest. Proinde nec amor sine spe est, NEC SINE AMORE SPES, neque utrumque sine fide. Vbi manifestum est, Augustinum de vero amore ac dilectione charitatis loqui. Quod vero ad fidem non postulat istum amorem charitatis, ratio est quia de fide loquitur generalius, prout & demonibus competit. Et in fine ejusdem Enchiridij: *Quamvis sperare sine amore non possit, fieri tamen potest, ut id non amet, sine quo ad id quod sperat non potest pervenire, hoc est, ut non amet opera bona.* Et in Epistolam ad Galatas dicit opera esse facienda sine CHARITATIS aeterna SPERANTIS HINC PRAMIA, & ex fide expectantur. Quamobrem de utraque, tam fide quam spe in libro de perfectione iustitiae: *Charitas in celo augetur & implebitur contemplata quod credit, & quod sperabat adeptam.* Eadem ergo charitas est, quae contemplatur & credit & sperat.

In Enchirid.

In Epist. ad Galat.

Lib. de prof. in 1. 10.

CAPVT NONVM.

Spes Christiana non oritur ex amore concupiscentiae, sed genuinae charitatis.

SED hic occurrunt Scholastici Doctores, quorum opinione non videtur charitas parere posse spem, eo quod hoc ipso quo frui cupimus ac speramus Deo, Deus non secundum seipsum ametur, sed ut obviamus nobis, sic autem amamus res quas concupisimus. Ergo amor ex quo nascitur spes, non est amor ille charitatis, qui Deum non nisi secundum seipsum, sive perfecte sive imperfecte diligit; sed potius concupiscentiae: ut proinde perperam dicatur spes ex vera Dei charitate proficisci.

Respondetur, saepe mihi admirationi fuisse, quod vulgo in scholis dicitur, spem hoc ipso quo frui rebus amatis cupimus, esse amoris concupiscentiae factum, quasi amor amicitiae sua spe & fruitione careat. Hoc enim principij etiam Philosophia ex diametro repugnat. Amor enim quilibet non est alius, quam prima illa coaptatio animi ad quodcumque bonum, seu compiacentia ipsius boni; ad quod movetur per desiderium quando abest, in quo quiescit per gaudium seu fruitionem, quando praesto est. Hoc in amore tam concupiscentiae quam amicitiae est certissimum. Quid est enim

manifestius, quam amorem amici hoc ipso quo est amici amor, parere praesentiae ipsius desiderium cum abfuerit, & gaudium cum adfuerit? Quasi vero amatores auri torqueantur auri fruendi desiderio, & amici amicorum absentiae indifferenter ferant, vel amor amicitiae desiderij rei amatae omnibus, & consequenter purissimis gaudijs destitutos sit. Et Unde igitur apostolus inter fructus sancti Spiritus, hoc est, charitatis, ponit gaudium & pacem, nisi quia & sincera charitas objecto suo praesente quiescit, delectatur & gaudet? Si quiescit profecto etiam mota fuit, & mota nisi ex desiderio? Impossibile est enim ut is qui diligit vehementer aliquid, non desideret sibi praesto esse quod diligit, & gaudeat cum praesto fuerit, nec alio amore quam illo ipso quo diligit. Nam de amore quo mens seipsam diligit, qui maxime est amicitiae, imo plus quam amicitiae, quia radix omnis amicitiae, qua quempiam a se distinctum diligit, loquens Augustinus: *Quid est amare se, inquit, nisi sui praesto esse velle ad fruendum se?* Nullo igitur modo amor amicitiae & concupiscentiae ista ratione distinguuntur, quod hic objectum suum

Lib. 9. de Trin. c. 2.

suum absens praesto esse desideret, ac speret, & frui cupiat, ille non. Nam & ille objectum suum desiderat, & sperat ardentissime, nec aliud quicquam desiderat, nisi ut relecta perfruatur. Omnis quippe amor, & maxime qui est amicitiae, includit essentialiter quod cum dilecto uniat, & ad perfectionem unionem, spe ac desiderio impellente, moveatur. Vnde Augustinus charitatis naturam definiendo exprimitis praclarissime: *Quid est, ait, dilectio vel charitas quam tantopere Scriptura divina laudat & praedicat, nisi amor boni?* AMOR autem alicuius AMANTIS est, & amore ALIQUID amatur. Ecce tria sunt, AMANS, ET QUOD AMATUR, ET AMOR. Quid est ergo amor nisi QUEDAM VITA, id est, vitalis motus, DVO ALIQUA COPULANS VEL COPULARE APPETENS, AMANTEM SCILICET ET QUOD AMATUR? Et hoc etiam in externis carnalibusque amoribus ita est. Ecce etiam charitas est vita seu motio vitalis copulans amantem cum amato, quando videlicet eo fruatur, vel copulare & unire appetens, quando videlicet eo adhuc absente frui cupit. Quid est appetens copulare, nisi appetens obtinere, adipisci, possidere & proinde sperans & appetens ut obveniat sibi? Vnde alibi clarius naturam amoris seu dilectionis explicans atque eius definitionem tradens: *Dilectio nihil est aliud quam voluntas fruendam aliquid appetens, vel tenens.* Qua de causa plurimis locis Augustinus tradit, non illo degeneri concupiscentiae appetitu, sed genuinis charitatis desiderijs, Dei praesentiam & possessionem & fruitionem ardentem expectari, & sperari, & ex casto timore, Dei praesentiam nolle destitui: *Magno, inquit, desiderio rapimus, & amore eius quem non videmus, desideramus.* Invenimus amplexibus visis, si nondum visis fide detinemur. Et in Psalmum centesimum quartum: *Charitas & invenit Deum per fidem, & cum quaerit habere per speciem.* Mox autem exponit illud quaerere, ut non sit aliud quam desiderare, optare, sperare, praesentiam Dei: *si fide, inquit, inventus non adhuc esset perquirendus, non dicebatur, si enim quod non videmus speramus, per patientiam expectamus.* &c. Est sine fine quaerendus, quia sine fine amandus. Dicimus enim praesentem alium: *Non te quaero, id est, non te diligo.* Ac per hoc qui diligitur etiam praesens quaeritur, dum charitate percipit non sicut absens optatur. Et de Davide verba illa, (michi adhaerere Deo bonum est) pronuntiant: *Ipse sacrificium eius facies fuerat, cum igne intellegibili correptus ardebat & in eum incensus, seu incorporumque complexum sancto desiderio crebatur.* Et in Tractatibus in Ioannem: *Credebat desiderare, ut desideratus habiatur.* Desiderium dilectionis, preparatio est mansionis. Et in libro de Genesi ad litteram: *Diffunditur caritas, ut illuc feramur appetitu desiderij, quo cum per venerimus requiescamus, id est, nihil amplius requiramus.* Itaque genuinae charitatis verus & inseparabilis effectus est, desiderare & optare possessionem atque fruitionem, non minus quam concupiscentiae; usque adeo ut ita definiat charitatem: *Charitas est motus animi*

ad fruendum Deo propter ipsum, & se atque proximo propter Deum. Cupiditatem vero esse motum animi ad fruendum se & proximo & quolibet corpore non propter Deum. Ideoque omni dilectioni amicitiae intrinsicum est, inhicere ac desiderare praesentiam ejus qui diligitur, ut eo perfruatur. Nam carnalis amoris esse dicit, *nolle discedere ab invicem, suis collocactionibus concitari, desiderare se absentes, gaudere ad praesentiam suam.* Et spiritualis charitatis, timere absentiam, fruique desiderare: *Cum times Deum (timore casto charitatis) ne te deserat praesentia eius, amplecteris eum, ipso frui desideras, quod mulieris casta viri diligentis exemplo probat.* Certissima est ista veritas & sexcentis testimonijs astrui potest. Omnis igitur amor, sive amicitiae sive concupiscentiae appetit objectum suum amatum obvenire sibi, ut eo praesente possit frui; nec esset amor nisi hoc appeteret. Nam omnis amor qualiscumque fuerit, pro sua objecti varietate in mille figuras vertitur. Amat, odit, desiderat, fugit, sperat, desperat, audet, irascitur, gaudet seu fruatur, ac tristatur. Itaque describens istos amoris, tam charitatis quam concupiscentiae motus Augustinus: *Amor ergo mirans habere quod amatur, cupiditas est (hoc est, desiderium) id autem habens eoque fruens, laetitia. Fugiens quod ei adversatur, timor est: idque si acciderit sentiens, tristitia est. Proinde malus sum ista, si malus est amor, bonus si bonus.* Et de tristitia charitatis loquens: *Verba tu Psal. 37. Dei tanquam sagitta excitant amorem non dolorem. An quia & ipse amor non potest esse sine dolore? Quicquid enim amamus, & non habemus necesse est ut doleamus. Nam ille & amat & non dolet qui habet quod amat. Qui autem amat ut dixi, & nondum habet quod amat necesse est ut in dolore gemat. Inde illud in persona Ecclesiae sponsa Christi in Cantico Cantico: Quoniam vulnerata charitate ego sum. Vulnerata se dixit charitate. Amabat enim quiddam & nondum tenebat. Dolebat quia nondum habebat. Sicut ergo necesse est ut doleamus, cum non habemus quod amamus, ita necesse est ut desideremus habere & speremus habere, & gaudeamus habere. Nam ex desiderio habendi non impleto dolor, ex impleto gaudium seu fruitio nascitur. Per absurdum est igitur existimare, quod amor charitatis non appetat aut desideret, aut speret objectum suum, ut eo praesente gaudeat ac fruatur: vel quod amor dum incipit appetere, desiderare, sperare dilectum suum, in alterius rationis amorem mutetur, aut ita mutet naturam suam, ut ex amore amicitiae in amorem concupiscentiae convertatur. Hoc, inquam, per absurdum est, sed idem amor immutabilis, permanens, eo ipso quo amor est, desiderat, sperat, gaudet, fruatur, sicut idem pondus gravitatis movetur ad centrum, quasi loco amato frui appetens, & in eo adeptio quasi fruendo requiescit. Distinctio igitur istorum amorum, non ex expectatione vel obventione objecti petitur, sed ex ratione sub qua feruntur in objectum suum. Amor enim concupiscentiae sive desideret, sive*

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

In Psal. 140

Tract. 9. in Epist. Ioan.

Ab. 1. de Tract. 1. 10

Ab. 1. de Tract. 1. 10

sive speret, sive fruatur, rem ita concupitam ultimo ad ipsum amantem refert, sicut hoc in amore divitiarum & voluptatum cuius perspicuum est. Amor verò sincerae charitatis & amicitiae, tam carnalis, quam spiritalis, sive desideret rem dilectam, sive speret, sive fruatur praesentia ipsius, ultimo torquet omnia ad id quod diligit, ut illi bene sit, non sibi; quantumvis inde se beatitudinem quoque suam consecuturum esse cernat. Est enim duplex omnis dilectionis finis, qui videlicet appetitur, & finis cui appetitur. Inter quos ille ordo est, ut finis qui, cedat in utilitatem finis cui, & hic illius alterius quodammodo sit ultimus finis. Nam idcirco aliquid appetimus, ut tandem alicui tanquam prius & radicalius amato cedat. Vnde Augustinus de amoribus hominum vulgaribus loquens: *Amores omnes & dilectiones prius sunt* **B**
*in hominibus de se, & sic de altera re quam diligunt. Si diligit aurum, prius se diligit. & sic aurum: quia si mortuus fuerit, nullus erit qui aurum possideat. Ergo dilectio amicius a se incipit. Ipse igitur homo cum aurum diligit, est finis cui ultimo diligit, quantumvis perfecte avarus fuerit, & aurum ut finem ultimum qui diligere videatur. Ex quo etiam fit, ut finis cui amore amicitiae diligatur, finis cui amore concupiscentiae. Id enim cui cedit res quae diligitur, propter se diligitur; alteram verò amato propter se dilecto concupiscitur. Illa igitur est vera distinctio inter amorem cupiditatis seu concupiscentiae, & amorem benevolentiae seu sincerae charitatis, quod amor concupiscentiae quidquid appetierit, id ultimo appetat propter se, tanquam finem cui ultimo totum cedat: amor benevolentiae seu charitatis, quidquid appetierit, aut speraverit, aut adeptus fuerit, id totum quasi oblitus sui in hoc ipsum velut finem cui retorquet, quem ista benevolentiae charitate **C**
dilexerit.*

Hanc igitur distinctionem vigilantissime attendit Augustinus quando tradidit, nos ipsos nos diligere debere & proximos propter Deum, Deum vero propter ipsum Deum. Nam cum Deus ab homine diligendus dicitur, significatur esse fruendum Deo. Nam ad fruitionem amore tenditur. Cum vero additur propter Deum, significatur hoc ipsum quod & Deum & nos & proximum diligimus, non ad nos ipsos esse retorquendum, sed in ipsum Deum ut finem cui, hoc est, in cuius honorem & gloriam nos & amor, & fruitio nostra cedere debet. Sic enim diligens & se ipsum propter Deum, & proximum tanquam se ipsum, totam dilectionem sui & illius refert in illam dilectionem Dei, quae nullum a se revolvit duci extra patitur, cuius derivatione immutatur. Cum ergo Deo adepto beati sumus, fruimur quidem Deo, sed tamen ita fruimur, ut & nos & fruitionem nostram in ipsum Deum, tanquam in finem cui omnia serviamus, referamus. Diligimus enim eum atque eius ademptione gaudemus, quod nobis bonum &

optimum est, non tamen ut ultimo nobis bene sit, prout in concupiscentiae amore semper fit, sed ut ei, tanquam supremae veritati, regulae restricti omnium, Deo ac Domino nostro, cuius totum est quicquid sumus, nos & omnia nostra perfecte subijciamus, atque ipsi nos isto amore & fruitione velut holocaustum immolemus. Cujus rei clarius vestigium in amore proximi cernitur, quem tanquam nos ipsos diligere iubemur. Nam & illi sicut nobis Deum & fruitionem ejus appetimus ac speramus, sed ita tamen ut proximum Deo velut fidum mancipium Domino velimus esse subiectum, non Deum quasi retorquendo ad nos, sed nos in Deum efferendo, ut illa nostra fruitione quasi perfectissima participatione Dei Deus ipse quasi indutus tota creatura sua rationali, tanquam veste ac membris suis in illa operetur, per illam respiciat: ex illa glorificetur & laudetur, & ita plenissime cuncta subiecta regat, ut sit Deus omnia in omnibus. Itaque fidere licet, in ista sublimes dilectione charitatis & fruitione Dei, potius nos ipsos concupiscentiae amore diligimus, quam Deum. Non enim Deum ad nos, ut finem cui, sed è diverso nos ad Deum referimus, eo ipso quo Deo ut ultimo sine tam quo quam cui, ut rectore & regulâ supremâ, ut summâ veritate frui volumus, cui jure dominatus in omnes & omniam servitus competit: & illi nos ipsos suâ fruitione perfectos, perficiendosque subijcimus, ut illo regnet in omnibus, ut Ecclesia sua tanquam sponsa sua sponsus ornatur, & ipsa ejus glorificatione celebretur. Totus igitur ab ipsi amoris ordo pervertitur qui patant Christianos hoc ipso quo desiderant contemplari Deum, & re ipsa quoque contemplando fruuntur Deo, in concupiscentiae amorem cadere, quasi per hoc Deus ad nos, & non potius nos ad Deum charitatis sinceritate referamur. Charitas enim semper est charitas, sive desideret praesentiam dilecti sui, sive reddendam sibi ardentem & fideliter speret, sive praesente perfruatur. Concupiscentia vero respectu Dei amor vitiosus est: nam ille semper quicquid concupiscit, sive utendum, sive fruendum, hoc ultimo ad ipsum amantem refert. Ex quo fit, ut si sic etiam Deo frui cupimus aut speramus, revera nos ipsos non Deum diligamus. Illud enim proprie amatur cui ultimo totum cedit. Quae causa est, cur tam sollicitè semper commendat Augustinus, ut Deus diligatur gratis, ipso purissimae bonitatis ejus intuitu, nullo promanantis inde in nos commodi, aut mercedis, aut voluptatis consideratione atque retorsione. Sinceritas enim charitatis, id est, divini amoris adulteratur, hoc ipso quo extra amatum oculus figitur. Cujus hallucinationis causa ex eo nascitur, quod non advertunt, quam Deum in aeterna felicitate perfruendum seu desideramus, seu concupiscimus, seu speramus, amorem istum & desiderium & spem elici propter Deum ipsum, tanquam genuinae charitatis eos producentis affectus, quem ut **D**
gratis

H. mil. 37.

in hominibus de se, & sic de altera re quam diligunt. Si diligit aurum, prius se diligit. & sic aurum: quia si mortuus fuerit, nullus erit qui aurum possideat. Ergo dilectio amicius a se incipit. Ipse igitur homo cum aurum diligit, est finis cui ultimo diligit, quantumvis perfecte avarus fuerit, & aurum ut finem ultimum qui diligere videatur. Ex quo etiam fit, ut finis cui amore amicitiae diligatur, finis cui amore concupiscentiae. Id enim cui cedit res quae diligitur, propter se diligitur; alteram verò amato propter se dilecto concupiscitur. Illa igitur est vera distinctio inter amorem cupiditatis seu concupiscentiae, & amorem benevolentiae seu sincerae charitatis, quod amor concupiscentiae quidquid appetierit, id ultimo appetat propter se, tanquam finem cui ultimo totum cedat: amor benevolentiae seu charitatis, quidquid appetierit, aut speraverit, aut adeptus fuerit, id totum quasi oblitus sui in hoc ipsum velut finem cui retorquet, quem ista benevolentiae charitate

Lib. 3. de doct. Christi. c. 10.

2. lib. cap. 22.

1. Cr. 11.

gratis amamus, ita gratis desideramus, & gratis concupiscimus, & speramus, ut gratis ipso propter ipsum praesente gaudeamus, cuius absentia ex amoris languore tristabamur. Nam ipsi Deo non nobis tam, animus quam omnes affectus ejus, & amor ejus, & spes, & contemptio, & fruitio ex ista charitate ultimo refunditur, reddendo nos ipsos ista perfectâ nostrî reformatione non nobis, sed Deo, cui nos ab ejus recedendo veritate, & voluntate, & potestate subtraximus. Vnde Augustinus: *Magis mihi me debeo hominibus ceteris, quamvis Deo magis quam mihi. Fini quippe ultimo qui cardo rei est, repugnat, ut ulterius quod quam referatur, nec aliud, nisi amandi perveritate referri potest.*

Hinc jam perspicue constare arbitror, non mediocriter eos falli qui spem Christianam tantopere deprimunt, ut eam subtrahant charitati quasi ille qui diligit charitate, hoc ipso quo desiderat & sperat praesentiam dilecti sui, ab unico & vero objecto suo in se ipsum relinquit, & quodam sinceritatis adulterio, puritatem divinam & gratuitam charitatis, in concupiscentiam amorem aut in mercenariam cupiditatis foeditatem verteret. Absit ista puerilis imaginatio. Charitas desiderat aut cupit dissolvi & esse cum Christo; charitas gaudet & gaudebit in Domino semper, quod fit cum Christo, Charitas dolet, quod non fit cum Christo, charitas sperat esse cum Christo. *Et omnino, ut Augustinus ait, pro varietate rerum que appetuntur atque fuguntur, sicut allicitur vel offendatur voluntas hominis, ita in his vel illos affectus mutatur & vertitur.* Est enim quilibet amor cardo affectuum omnium, quos Philosophi in voluntate stant verunt. Vique adeo, ut ubi amor fuerit, necesse sit prout rerum varietas voluntatem offendat aut mulceat, animum in omnes voluntatis affectus, desiderij, gaudij, odij, fugæ, tristitia, spei,

A desperationis, iræ, audacia, profluere. Quo fit ut si amor iste charitas fuerit, omnes illi voluntatis motus è charitate prodeant, omnes boni sint atque laudabiles, omnes puri atque gratuiti, non minus proles atque ipsa mater unde nascuntur. Itaque Augustinus de quatuor istis affectibus celeberrimis, sub quibus Philosophi veluti ducibus alios omnes complecti solent: *Cives, ait, sanctæ Civitatis Dei, in huius vita peregrinatione secundum Deum viventes, metuum, cupiuntque, dolent, gaudentque. Et quia rectus est amor eorum, istas omnes affectiones rectas habent.* Rectus enim amor Augustino in isto loco non est nisi charitas. Nam in sancto Paulo velut Archetypo gratuiti amoris, singulorum affectuum exempla demonstrans, *Non solum, inquit, propter semet ipsos his moventur affectibus, verum etiam propter eos quo liberari cupiunt, & dolent si pereunt, & gaudent si liberantur.* Nam addit, *libentissime spectant Paulum boni viri gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus; foris habentem pugnas, intus timores. cupientem dissolvi & esse cum Christo; desiderantem videre Romanos, emulantem Corinthios, & ipsa emulatione metuentem ne seducantur, magnam tristitiam & continuum dolorem cordis de Israëlitis habentem.* Quis vero nesciat quam fervido desiderio alij quos charitate diligebat, emendationem speraverit & salutem, qui etiam optabat anathema esse à Christo pro fratribus suis, vel huiusmodi ecstasicos impetus, non de amore concupiscentiam, sed charitatis profectos esse? Nam ne quis existimaret huiusmodi affectus ex alio amore quam verâ charitate promanasse, statim ibidem occurrit Augustinus ac dicit: *Hi motus, hi affectus de amore boni, & de sancta charitate venientes, si vitia vocanda sunt, sanantur ea qua vera vitia sunt, virtutes vocantur.*

Lib. 14. de Civit. c. 9.

Ibid.

CAPVT DECIMVM.

Charitati gratis diligenti Deum non repugnat respectus mercedis aut retributionis.

Q UEMADMODVM vero non satis naturam charitatis attenderunt qui spem non putaverunt esse motum ejus, ita non minus hallucinati sunt, qui mercedis seu retributionis intuitum ab ejus puritate removerunt. Nam sicut aeternæ vitæ spem, seu beatitudinis expectationem, ita mercedis aut præmij appetitum amor concupiscentiam proprium esse credidit. Sed in utroque non dissimiliter lapsi sunt. Non enim solus amor concupiscentiam, sed & amor charitatis quam maxime præmij respicit, quod fortasse nec Scholastici negaturi sunt, si attendere velint, quid sit præmij ejus. Cum enim charitatis proprium sit & unica voluptas

A diligere Deum, non quia hoc sibi suave, vel utile, vel gloriosum est, vel alia quacunque consideratione redundat in se, sed quia ita est ordo creaturae sub creatore, qui sua superexcellenti bonitate & veritate dignus est, ut propter semetipsum super omnia ardentissime diligatur, ita quoque unicum præmij est, veritatem & bonitatem Dei facie ad faciem contemplando ardentius amare & laudare Deum. Nec istud quia utile & beatificum est diligenti, sed quia aeternæ veritati congruum, dilecto debitum, atque in seipso dignum & iustum est. Amoris enim inchoati quo in hac vita tepemus, amor consummatus, quo in futura flagrabimus, unica merces est. Horum uterque